

## СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ; ПСИХОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

УДК 159.923.2

DOI <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.6-1.25>**О. І. Донець**кандидат психологічних наук,  
доцент кафедри соціальної психології і психології управління  
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

### ДО ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

*Стаття присвячена теоретичному огляду проблеми ідентичності особистості. Поняття «ідентичність» є міждисциплінарним, широко вживаним в психології, соціології та інших науках, що призводить до змін його визначення. Феномен ідентичності особистості розглядається як результат процесу побудови суб'єктивної картини соціального світу, усвідомлення індивідом власного місця в суспільстві, в системі соціальних взаємин, на основі якого формується свідоме поведінка.*

*У статті проаналізовано погляди на ідентичність особистості згідно ідей символічного інтеракціонізму, теорії соціальної ідентичності, теорії самокатегоризації, дискурсивної психології. Зазначено, що до основних видів ідентичності належать персональна ідентичність та соціальна ідентичність особистості. Соціальна ідентичність особистості вказує на такі характеристики, які об'єднують індивіда з представниками групи, з якою він себе ідентифікує. Персональна ідентичність вміщує в собі ознаки, які, як вірить індивід, відрізняють його від інших. Визначено основні підходи щодо взаємозв'язків персональної та соціальної ідентичностей особистості: протиставлення їх та об'єднання у якості складових однієї когнітивної структури. Вказано на наявну тенденцію в науковій спільноті до заміни терміну «соціальна ідентичність» терміном «колективна ідентичність». Зазначено, що джерелом саморозуміння та самовизначення індивіда є ідентичність з групою, а соціальна категорія постає у якості колективної ідентичності лише в той момент, коли людина починає використовувати її для самовизначення. Колективна ідентичність обумовлюється сукупністю уявлень індивіда та її емоційною значущістю, проявляється на рівні поведінки. Серед видів колективної ідентичності виокремлюють гендерну, етнічну, вікову, професійну тощо. Оскільки кожна людина одночасно є членом багатьох соціальних груп, відкритим залишається питання ієрархії її колективних ідентичностей. Робиться висновок про актуальність проблеми дослідження змісту та виміру компонентів колективної ідентичності: когнітивного, афективного та поведінкового.*

**Ключові слова:** особистість, ідентичність, персональна ідентичність, соціальна ідентичність, колективна ідентичність, «Я», «Я»-концепція, самокатегоризація, самосприйняття.

**Постановка проблеми.** Проблема співвідношення соціального та індивідуального є однією з найактуальніших у психологічній науці. Феноменологічне обґрунтування визначення особистості предметом дослідження соціальної психології має за основу наявність цілого класу явищ, які перебувають на перехресті соціальної психології та психології особистості та відображають той факт, що людина як соціальний суб'єкт формується у процесі виконання різноманітних соціальних ролей; у рамках різних соціальних груп; шляхом розширення соціальних зв'язків зі світом у процесах спілкування та взаємодії. У процесі конструювання суб'єктом соціального світу, він створює його образ, складовою якого є уявлення про себе як про певну його частину.

Значна кількість дослідників вказує на те, що термін «ідентичність» в літературі, присвяченій соціальним наукам (психології, соціології та спорідненим дисциплінам), має довгу історію використання [1; 2]. Так, поняття «ідентичність» є ключовим для деяких соціологічних теорій [3; 4; 5], широко вживаним у теоретичних та емпіричних дослідженнях з антропології та дослідженнях культури [6; 7], а теорії соціальної ідентичності [8; 9; 10] та самокатегоризації [11] наразі є центральними для соціальної психології.

Значущість та популярність поняття «ідентичність», на думку Роджера Брубейкера та Фредеріка Купера, накладає на нього забагато теоретичних, емпіричних та політичних значень [1]. Оскільки

поняття «ідентичність» широко вживається у між-дисциплінарному полі, його визначення може змінюватися, в одному випадку звертаючись до певних аспектів власне «Я» індивіда, в іншому – до певного набору міжособистісних процесів тощо, що призводить, в результаті, до труднощів з його аналізом.

**Метою статті** є аналіз основних теоретичних підходів до поняття «ідентичність» в соціально-психологічній літературі та визначення розбіжностей між поняттями «персональна ідентичність» і «соціальна ідентичність».

**Виклад основного матеріалу.** Самосвідомість, ідентичність, «Я», «Я»-концепція, образ «Я», схеми «Я», самість тощо – ці терміни, іноді у якості взаємозамінних, використовуються науковцями для опису суб'єктивної реальності, яка виникає в процесі взаємодії індивіда з соціумом та визначається його уявленнями про себе та своє місце у системі соціальних інтеракцій.

У найбільш загальному визначенні, як зазначає В. Москаленко, ідентичність – це усвідомлення індивідом власного «Я» та його місця в суспільстві, на основі якого формується власна свідомо поведінка [12, с. 140]. Соціальні психологи та соціологи розглядають поняття «ідентичність», вживаючи його у якості доповнення або заміни поняття «Я»-концепція, як набір уявлень людини щодо себе, які пояснюють «що означає бути тією, ким вона є?» [13, с. 5].

Згідно ідей символічного інтеракціонізму, ідентичність конструюється шляхом взаємодії, інтеракцій між Я та соціумом. Як писав Джордж Генрі Мід, людина у більшій чи меншій мірі бачить себе такою, якою її бачать інші, вона визначає себе, звертається до себе так, як це роблять стосовно неї (та у тих самих категоріях) інші [14]. Власне «Я» особистості є результатом сприйняття того, як її сприймають інші, чи, скоріше, того, як її уявляється її бачать інші. Шелдон Страйкер описує ідентичності як «інтерналізовані позиційні вказівки, наслідок того, що особистість розглядається у якості соціального об'єкту та привласнює характеристики на основі визначених для неї позицій» [15, с. 23]. Теорія символічного інтеракціонізму крім того вказує, що особистість оцінює власні набуті характеристики, спираючись на те, чи вступають вони у протиріччя з їх попередньою ідентичністю. І якщо вони не досягають згоди, це відбиватиметься на рівні ідентичності особистості.

З позиції теорії соціальної ідентичності кожній людині властива сукупність як соціальних якостей, обумовлених перебуванням у певній соціальній групі, так і індивідуальних характеристик, згідно яких може формуватися поведінка у кожній конкретній ситуації. Ідентичність визначається специфікою самокатегоризації індивіда, його самовизначення [16].

Згідно теорії самокатегоризації [11], людині властива фундаментальна та автоматична когнітивна тенденція до сортування масиву соціальних стимулів (індивідів) у найпростіші соціальні категорії, на основі їх подібності чи відмінності від інших присутніх соціальних стимулів. Яка саме характеристика соціального стимулу буде використана у якості ознаки, на основі якої буде здійснено порівняння, залежить від якості самого стимулу та його складу (відмітних рис, які сприймаються індивідом, що здійснює категоризацію), ситуації та того, хто сприймає (його упереджень) [16]. На додачу, окрім розподілу світу на соціальні категорії, особистість також розміщує себе у тій соціальній категорії, з якою, на її думку, вона має найбільше спільного.

Згідно дискурсивної психології ідентичність, разом з іншими традиційними психологічними поняттями, як то атитюди, емоції та психологічні стани, піддається переоцінці як частина обміну міжособистісними інтеракціями [17; 18; 19; 20]. Фокус уваги в емпіричному, дискурсивному аналізі зміщується від інтернальних психологічних чи когнітивних структур до відносин, інтеракцій та культурних процесів між людьми, до спрямованості розмови-у-дії [21, с. 867]. Відправна точка дискурсивного аналізу ідентичності була описана Бетан Бенвел та Елізабет Стоке, як «ідея про те, хто ми є одне для одного, у подальшому удосконалена, обміркована, привласнена, витримана, організована та узгоджена у дискурсі (висновках)» [19, с. 4].

На думку Рут Уїлі «Я»-концепція (ідентичність) визначається, уявляється, вимірюється та досліджується у різні способи, які залежать від того, до якого теоретичного напрямку є лояльними самі дослідники [22]. Тим не менш, існують певні спільні ідеї у різних теоріях «Я»-концепції (ідентичності) щодо яких серед науковців досягнута певна згода, зокрема: 1) «Я»-концепція (ідентичність) звертається до сприйняття особистістю самої себе у якості об'єкту; 2) на розвиток само-сприйняття впливають процеси соціальної взаємодії, а особливо процеси сприйняття реакцій значущих інших; 3) оскільки індивід постійно взаємодіє з оточуючим середовищем, яке постійно зазнає змін, «Я»-концепція (ідентичність) на постійній основі залучена до процесів порівняння, переоцінки та реінтерпретації; 4) хоча «Я»-концепція (ідентичність) може розглядатися у якості глобального самовідчуття особистості, її також можна використовувати для аналізу окремих аспектів «Я». «Я»-концепція (ідентичність) може розглядатися у якості когнітивного компоненту «Я» та містити сприйняття особистості себе у якості об'єкту. На противагу, самоповага звертається до оцінки чи почуттів, асоційованих із самосприйняттям. Кожний аспект «Я»-концепції

асоціюється з конкретною функціональною роллю або специфічною взаємодією. «Я», таким чином, розглядається як сукупність усіх функціональних ролей-ідентичностей, виконуваних індивідом. На додаток до такої позиції пропонується, що роль-ідентичність може бути зрозумілою лише у взаємозв'язку з відповідною контр-роллю (наприклад, жінка-чоловік тощо).

Згідно аналізу наукової літератури, до основних видів ідентичності належать персональна ідентичність та соціальна ідентичність особистості. Варто зазначити, що у науковій спільноті і щодо їх визначення не спостерігається єдності. Щодо розбіжностей термінів «персональна (особиста) ідентичність» та «соціальна ідентичність», дослідники сходяться на тому, що соціальна ідентичність вказує на певні об'єднуючі індивіда з представниками групи характеристики, ті, які він поділяє з ними, тоді як персональна ідентичність містить скоріше ті ознаки, які, як вірить індивід, відрізняють його від загалу інших [23; 24].

Відкритим залишається питання про характер взаємозв'язків між персональною та соціальною ідентичностями особистості. Проте, якщо узагальнити існуючі погляди, можна казати про два основні підходи до розуміння персональної та соціальної ідентичностей: 1) протиставлення їх, або розгляд у якості двох достатньо автономних явищ – так звана модель «двох кошків», коли особистісні та соціальні ознаки «зберігаються» окремо та не перетинаються одне з одним [11]; 2) визнання їх взаємозалежності та взаємопроникнення одне в одного – модель «одного кошика», коли соціальні та особистісні якості людини утворюють одну когнітивну структуру [25; 26].

В контексті визначення первинності та вторинності одного виду ідентичності щодо іншого, наразі більшість дослідників, і ми в тому рахунку, визнає первинність соціальної ідентичності та її опосередкований вплив на формування персональної ідентичності особистості [25; 26]. Разом з тим, деякі науковці, на кшталт авторок багатовимірної моделі ідентичності Сьюзан Джонс та Елізи Ейбс, наполягають на первинності персональної ідентичності у порівнянні з соціальною, наголошуючи, що ступінь впливу зовнішнього середовища регулюється саме особистісними ідентифікаціями особистості [27].

Треба зазначити, що наразі існує тенденція заміни терміна «соціальна ідентичність» терміном «колективна ідентичність», обґрунтовуючи яку дослідники спираються на наступні тези: 1) усі аспекти «Я» особистості є соціально детермінованими [23]; 2) аналіз наукової літератури засвідчив, що використання терміну «соціальна ідентичність» може бути більш проблематичним через асоціації з певними теоріями, наприклад з теорією соціальної ідентичності [28, с. 81].

Ідентичність з групою є джерелом саморозуміння та самовизначення особистості. Групова ідентифікація є першим та найголовнішим свідченням категоріального членства. Колективна ідентичність – це такий вид ідентичності, який спирається на ідею про єдність з іншими, з групою людей, які мають (чи індивід вірить, що мають) спільні з ним характеристики. Зазначені спільні характеристики можуть базуватися як на приписаних ознаках, таких як ґендер чи етнос, так і на набутих характеристиках, таких як професійна діяльність чи належність до політичної партії. Означені спільні характеристики, які розділяють умовні члени групи, не потребують безпосереднього контакту або якогось обміну з іншими особами з наявним членством. Така позиція скоріше має психологічну природу. Колективна ідентичність проявляється у термінах суб'єктивної належності (самовизначення) особи, про чю ідентичність йде мова [29]. Від так, інші люди можуть використовувати в якості визначення ті чи інші соціальні категорії, проте категорія не постає у якості колективної ідентичності до того моменту, поки особистість не почне використовувати означену категорію для самовизначення. Генрі Теджфел, описуючи соціальну ідентичність особистості, говорив про неї як про частину «Я»-концепції індивіда, яка є похідною від його знання про власне членство у соціальних групах та емоційно обумовленої значущості цього членства [8, с. 63]. Пеггі Тойтс та Лорен Віршуп визначали соціальні ідентичності як соціально сконструйовані та соціально значущі категорії, які приймає індивід для самоопису та опису своєї групи [30, с. 106]. Колективна ідентичність пов'язана не лише з уявленнями особистості щодо її категоріального членства, а й з сукупністю уявлень індивіда щодо цієї категорії та асоційованих з нею, на кшталт характерні стереотипні ідеї, які поділяють члени означеної групи, чи ідеологічні позиції стосовно групових цілей та орієнтирів. Колективна ідентичність особистості обумовлюється також цінністю та емоційною значимістю членства у групі. Цей афективний компонент групової ідентифікації може містити оцінки індивіда щодо цінності категоріальної групи та сприйняту ним оцінку інших щодо цінності належності до групи, а також емоційні зобов'язання та близькість, які він відчуває стосовно інших членів означеної групи. Окрім цього колективна ідентичність проявляється і на рівні поведінки, як своєрідне відлуння членства у групі. Оскільки власний досвід у якості члена групи наділяє індивіда актуальною та усвідомленою колективною ідентичністю, яка проявляється у емоційній значущості, власне категоризації достатньо для прояву в індивіда на рівні поведінки фаворитизму щодо своєї групи, групової лояльності та вірності груповим нормам.

Оскільки результати багатьох теоретичних та емпіричних досліджень ідентичності особистості вказують на наявність її різних аспектів, цілком закономірним було поширення в науковій спільноті ідеї багатовимірності колективної ідентичності особистості. Проте, єдність щодо багатовимірності колективної ідентичності серед науковців не свідчить про наявність такої єдності стосовно визначення головних компонентів колективної ідентичності [31], серед видів якої найчастіше виокремлюють гендерну, етнічну, вікову, громадянську, професійну ідентичності тощо.

Через те, що основою колективної ідентичності є членство у соціальній групі, а кожний індивід одночасно є членом багатьох груп, цікавим та актуальним є питання ієрархії в системі соціальних ідентичностей особистості. Роль та значущість окремих компонентів у ній вочевидь обумовлюється їх суб'єктивною цінністю, яка в тому рахунку пов'язана з оцінкою втрат та переваг, обумовлених членством у групі, мотивами та цілями індивіда тощо. Джоан Нагель та Джин Фінні влучно зазначали, що особистість має багато можливостей для самокатегоризації у будь-якій ситуації, а її вибір скоріше за все залежить від різноманітних переваг та мотивів, що домінують у даний конкретний момент [32; 33]. Соціальні групи засновуються та продукуються у дискурсі та практиках в ієрархічних структурах таким чином, що деякі групи визначаються вищими та розглядаються у якості нормативного стандарту для інших груп, у порівнянні з яким ті визначаються меншими, нижчими [34]. Як продемонстрували дослідження Генрі Теджфела та його колеги, суб'єктивного маркування двох груп, наприклад, як низько оцінених та високо оцінених, вже достатньо для прояву у досліджуваних фаворитизму у межах групи [35; 36; 37]. Власний досвід у якості члена групи, писав Джон Тернер, наділяє індивіда актуальною та усвідомленою колективною ідентичністю, яка проявляється у емоційній значущості [38]. Проте, як зазначало багато дослідників, і зокрема Леоні Хадді та Джин Фінні, самокатегоризація за межами лабораторії не завжди такий простий та однозначний процес, як демонструють дослідження парадигми мінімальної групи [39; 40]. І що найважливіше, навіть серед людей, які розглядають себе як належних до однієї категорії, може, наприклад, не бути згоди щодо найкращої назви їх групи [41], а особистість, класифікуючи себе, може використовувати декілька визначень, які мають стосунок до однієї соціальної категорії, на кшталт опису субкатегорій тощо.

**Висновки та пропозиції.** Ідентичність особистості є міждисциплінарним поняттям, яке широко використовується в психології, соціології та суміжних дисциплінах. У психології поняття «ідентичність» використовується для опису, розширення,

доповнення або у якості синоніму таких термінів, як «Я», «Я»-концепція тощо. Ідентичність особистості є феноменом, який виникає завдяки взаємодії особистості та соціуму та проявляється у вигляді самовизначення особистості в соціальних категоріях, на основі якого формується її поведінка. Не зважаючи на відсутність єдності серед науковців щодо розуміння означеного поняття, більшість з них погоджуються стосовно того, що ідентичність особистості обумовлюється соціальною взаємодією. Ідентичність особистості не є сталим утворенням, вона зазнає змін, розвивається та перебудовується під впливом соціальних інтеракцій, особистого досвіду індивіда в якості члена різноманітних соціальних груп. Персональна та соціальна ідентичності особистості утворюють єдину когнітивну структуру, здійснюючи безперервний вплив одна на одну.

Соціальна ідентичність є багатовимірним концептом, щодо різних аспектів якого і наразі точаться наукові дискусії. Роль та значущість окремих компонентів в системі соціальних ідентичностей індивіда обумовлюється багатьма чинниками. Серед компонентів ідентичності, колективної зокрема, можна виділити когнітивний (уявлення про власне членство, групу членства, та уявлення про погляди інших, наприклад, значущих інших, стосовно членства та групи членства індивіда), афективний (емоційна значущість самовизначення, членства та групи членства) та поведінковий (дотримання групових норм, фаворитизм і т.п.), визначення змісту та вимір яких є актуальною проблемою соціально-психологічної науки.

Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо в теоретичному та емпіричному дослідженні компонентів колективної ідентичності особистості та її зв'язків з особистою ідентичністю, аналізі методів дослідження колективної ідентичності особистості, зокрема вікової ідентичності дорослих жінок та чоловіків.

#### Література:

1. Brubaker R., Cooper F. Beyond «identity». *Theory and Society*. 2000. № 29. P 1–47.
2. Gleason P. Identifying identity: A semantic history. *Journal of American History*. 1983. № 69. P. 910–931.
3. McCall G.J., Simmons J.L. Identities and interactions: An examination of human associations in everyday life. New York : Free Press, 1978. 288 p.
4. Stryker S. Identity theory: Developments and extensions. *Self and identity: Psychosocial perspectives* / ed. by K. Yardley & T. Honess ; New York : Wiley, 1987. P. 89–103.
5. Burke P.J. The self: Measurement implications from a symbolic interactionist perspective. *Social Psychology Quarterly*. 1980. № 43. P. 18–29.

6. Holland D. Selves as cultured: As told by an anthropologist who lacks a soul. *Self and identity: Fundamental issues (Rutgers Series on Self and Social Identity)* / ed. by R.D. Ashmore & L. Jussim ; New York : Oxford University Press, 1997. Vol. 1. P. 160–190.
7. Eriksen T.H. Ethnic identity, national identity, and intergroup conflict: The significance of personal experiences. *Social identity, intergroup conflict, and conflict reduction (Rutgers Series on Self and Social Identity)* / ed. by R.D. Ashmore, L. Jussim, & D. Wilder ; New York : Oxford University Press, 2001. Vol. 3. P. 42–68.
8. Tajfel H. Social categorization, social identity and social comparison. *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations* / ed. by H. Tajfel ; London : Academic Press, 1978. P. 61–76.
9. Tajfel H. Human groups and social categories. Cambridge, England : Cambridge University Press, 1981. 384 p.
10. Tajfel H., Turner J.C. The social identity theory of intergroup behavior. *Psychology of intergroup relations* / ed. by S. Worchel & W.G. Austin ; Chicago : Nelson-Hall, 1986. P. 7–24.
11. Rediscovering the social group: A self-categorization theory / Turner J.C. et al. Oxford, England : Blackwell, 1987. 239 p.
12. Москаленко В.В. Соціалізація особистості: монографія. Київ : Фенікс, 2013. 540 с.
13. Burke P.J. Identities and social structure: The 2003 Cooley-Mead Award Address. *Social Psychology Quarterly*. 2004. № 67. P. 5–15.
14. Mead G.H. Mind Self and Society from the Standpoint of a Social Behaviorist. Chicago : University of Chicago, 1934. 400 p.
15. Stryker, S. Symbolic Interactionism: Themes and Variations. *Social Psychology: Sociological Perspectives* / ed. by M. Rosenberga, R. Turner ; New York : BasicBooks, 1981. P. 3–29.
16. Brewer M.B., Brown R.J. Intergroup relations. *The handbook of social psychology* / ed. by D.T. Gilbert, S.T. Fiske, & G. Lindzey ; Boston : McGraw-Hill, 1998. Vol. 2, 4th ed. P. 554–594.
17. Texts of Identity / ed. by J. Shotter, K.J. Gergen ; London ; Newbury Park ; Calif. : Sage Publications, 1989. 244 p.
18. Identities in Talk / ed. by C. Antaki, S. Widdicombe ; London : Sage Publications, 1998. 224 p.
19. Benwell B., Stokoe E. Discourse and Identity. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 314 p.
20. Nikander P. Emotions in meeting talk. *Discursive Research in Practice: New Approaches to Psychology and Interaction* / ed. by A. Hepburn and S. Wiggins ; Cambridge : Cambridge University Press, 2007. P. 50–69.
21. Nikander P. Doing change and continuity: age identity and the micro–macro divide. *Ageing and Society*. 2009. № 29 (06). P. 863–881.
22. Wylie R. The self-concept. Lincoln : University of Nebraska Press, 1974. 433 p.
23. Simon B. Self and group in modern society: Ten theses on the individual self and the collective self. *The social psychology of stereotyping and group life* / ed. by R. Spears, P.J. Oakes, N. Ellemers & S.A. Haslam ; Oxford, England : Blackwell, 1997. P. 318–335.
24. Sedikides C., Brewer M.B. Individual self, relational self, and collective self: Partners, opponents, or strangers? *Individual self, relational self, collective self* / ed. by C. Sedikides & M. B. Brewer ; Philadelphia : Psychology Press, 2001. P. 1–4.
25. Breakwell G.M. Social representations and social identity. *Papers on Social Representations*. 1993. № 2 (3). P. 198–217.
26. Reid A., Deaux K. Relationship between social and personal identities: Segregation or integration. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1996. P. 1084–1091.
27. Jones S.R., Abes E.S. Identity Development of College Students: Advancing Frameworks for Multiple Dimensions of Identity. San Francisco : Jossey-Bass, 2013. 352 p.
28. Ashmore R.D., Deaux K., McLaughlin-Volpe T. An organizing framework for collective identity: Articulation and significance of multidimensionality. *Psychological Bulletin*. 2004. № 130 (1). P. 80–114.
29. Deaux K. Social identification. *Social psychology: Handbook of basic principles* / ed. by E.T. Higgins & A.W. Kruglanski ; New York : Guilford Press, 1996. P. 777–798.
30. Thoits P., Virshup L. Me's and we's: Forms and functions of social identities. *Self and identity: Fundamental issues* / ed. by R.D. Ashmore & L. Jussim ; New York : Oxford University Press, 1997. P. 106–133.
31. Ashmore R.D., Jussim L., Wilder D., Heppen J. Toward a social identity framework for intergroup conflict. *Social identity, intergroup conflict, and conflict reduction* / ed. by R.D. Ashmore, L. Jussim & D. Wilder ; New York : Oxford University Press, 2001. P. 213–249.
32. Nagel J. American Indian ethnic renewal: Red power and the resurgence of identity and culture. New York : Oxford University Press, 1996. 298 p.
33. Phinney J.S. When we talk about American ethnic groups, what do we mean? *American Psychologist*. 1996. № 51. P. 918–927.
34. The Nature and Context of Minority Discourse / ed. by A.R. JanMohamed & D. Lloyd ; Oxford : Oxford University Press, 1990. 472 p.
35. Brewer M.B. Ingroup bias in the minimal intergroup situation: A cognitive motivational analysis. *Psychological Bulletin*. 1979. № 17. P. 475–482.
36. Tajfel H. Social psychology of intergroup relations. *Annual Review of Psychology*. 1982. № 33. P. 1–30.

37. Diehl M. The minimal group paradigm: Theoretical explanations and empirical findings. *European Review of Social Psychology*. 1990. № 1 (1). P. 263–292.
38. Turner J.C. Some current issues in research on social identity and self-categorization theories. *Social identity: Context, commitment, content* / ed. by N. Ellemers, R. Spears & B. Doosje ; Oxford, England : Blackwell, 1999. P. 6–34.
39. Phinney J.S. The Multigroup Ethnic Identity Measure: A new scale for use with diverse groups. *Journal of Adolescent Research*. 1992. № 7. P. 156–176.
40. Huddy L. From social to political identity: A critical examination of social identity theory. *Political Psychology*. 2001. № 22. P. 127–156.
41. Philogene G. From Black to African American: A new social representation. Westport, CT : Praeger, 1999. 256 p.
- 

#### **Donets O. I. Problem of person's identity: a theoretical approach**

*The article is devoted to the theoretical review of the problem of person's identity. The definition «identity» has a long history of use in social science literature. As identity crosses disciplinary fields, its usage can shift, and that creates a fair measure of confusion in discussions of identity. Phenomena person's identity has been considered as result of social world view construction, consciousness one's positions in society, within social relations, which is mold one's conscious behavior.*

*Author is analyzed a variety of theoretical inputs about concept of person's identity, such as symbolic interactionism, social identity theory, theory of categorization, discursive psychology. It is stated two main type of person's identity: personal identity and social identity. Personal identity is contain characteristics of the self that one believes, sets one apart from all others, to be unique to the self. Social identity refers to characteristics of the self that one shares with a group of others. It is stated basic approaches of interrelations between personal and social identities: the former is presuming opposition of personal and social identities; the second is describing them as components of same cognitive structure. Author points to the tendency of exchange definition «social identity» to «collective identity». It is noted group identity as source of self-image, self-understanding and self-categorization. Social category turn into collective identity in the moment one is placed themselves in that category and used that social category as a self-definition. Collective identity is determined by one's cognition and beliefs, importance of a particular group membership to the individual's overall self-concept. Collective identity is appearing in the individual's behavior. There are different types of collective identity: gender, ethnic, age, professional etc. Individual is a member of many social groups at one time. It remained an open problem of location the named collective identities in hierarchy. It is concluded the resent problem of person's identity as its multidimensional analysis.*

**Key words:** *person, identity, person identity, social identity, collective identity, self, self-concept, self-categorization, self-perception.*